

Gorenjec

Št. 38. — Leto XX. — Kranj, 19. septembra 1936.

Uredništvo in uprava je v Kranju, Strossmajerjev trg št. 1. Telefon št. 73 „Gorenjec“ izhaja vsako soboto. Dopise sprejema uredništvo do stredne zvečer. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. — Naročniški za „Gorenjca“, celoletno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din, posamezna številka 1 Din.

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Dve JNS bilanci

Dejstvo, da je vsled odstopa zadnjega župana g. Tajnika bil po zakonu razpuščen celotni dosedanji občinski odbor in mesto tega postavljen gerent s svetom, nam daje povod, da razmotrimo sine ira et studio delovanje prejšnjega občinskega odbora v dobi zadnjih treh let in se nekoliko ozremo nazaj na čase pred to dobo.

Politične prilike so se v Kranju po vojni razvijale v normalnem tempu brez posebnih nesoglasij. Prvi občinski odbor po vojni je bil sestavljen v sporazumu med tedanjimi liberalci in klerikalci brez volitev. Potem so sledile večkrat volitve, ki so se pa več ali manj odigravale v ozračju stare mentalitete, ki je vladala še iz predvojne dobe.

Čim so volitve minule, je bilo delovanje občinskih odborov normalno, relativno povsem mirno razen malenkosti nesoglasij, ki so se sproti izravnavale. Vsled priselitve industrije je vsekakor delo občinskih odborov začelo polagoma dobivati drugo lice, vendar pa ta sprememba ni vplivala toliko na duhove, da bi se storili tako ostro si nasprotujoči tabori, kakor je to prinesla JNS mentaliteta nekako v l. 1932. Čim je bila osnovana ta stranka, se je posameznih lokalnih voditeljev polastila nekaka neumevna borbenost za strankarske principe, ki jih do tlej nismo bili vajeni. Upravičena je bila domneva, da je bila ta borbenost, če se jo more tako nazvati, inspirirana od faktorjev izven Kranja, kajti podvig stranke v Kranju samem ni mogel nikogar toliko navdušiti, da bi zamenjal prejšnje sožitje s tako pogrešno borbenostjo, ki ni bila utemeljena v ideji, niti ne v njenem „zmagoslavju“ prodiranju. Stranka ni v resnici pridobila ničesar več, kar je že preje pod liberalno ali JDS firmo posedovala, le nekaj ustraševalcev je morda štela na papirju več, sicer pa nje ideja ni užigala. Zaman so bile svarilne besede, naj se ta dejstva pri graditvi stranke ozira in naj se pridobiva stranki pripadnike s potrebno obzirnostjo. Videti je bilo, da so bili uplivi iz Ljubljane in Belgrada v tem oziru dosti močnejši.

Tako smo prišli koncem leta 1932 in v poletju 1933, v neko mučno ozračje, ki je čim dalje bolj kazalo, da mora priti preje ali sleje do nevihte. Nepobito dejstvo je, da so v tem ozračju mnogi pokazali, da so bojzljivi v vsakem oziru, da pa so zopet drugi razodevali veliko odpornost proti namevanam in izvršenim nasiljem in so bili zato za tedanje čase v resnici obudovanja vredni. Prihod nekaterih novih mož v tistem času je dal še prav posebno poanto temu JNS udejstvovanju. Pravo narodno rodoljubje se je umaknilo onemu zopernemu nacionalizmu, ki je stikal za vsakomur, kdor ni trobil v njegov rog in kdor se ni od jutra do večera navduševal za jalove ideje bolečnih voditeljev, ki so s tem dosegli samo to, da so pravo nacionalno idejo preganili iz srca premnogih drugače mislečih. Oznanjalo se je, da je takozvana nacionalna ideja edina, ki more in smoo odslej voditi vse javne posle in kateri edino se more zaupati občinsko gospodarstvo.

Odveč ni bilo kazati na pogrešnost takih nazorov, ker imamo premnogo žalostnih vzgledov na napačnem temelju temelječega javnega gospodarstva iz one dobe.

Če se je hotelo tej napačni miselnosti dati pravega povdarka in jo voditi po krivih potih do tako usodno-pogrešno pričakovane zmage, je bilo vsekakor treba prevesti prav temeljite remedure v javni upravi. Treba je bilo izkoreniniti ono sporazumevanje med posamezniki od slučaja do slučaja in izročiti komando nekemu tribunalu, ki se je štel, da je edini poklican voditi in jemati v zakup vse javno gospodarstvo. Zato je bilo treba poslušnih pripadnikov, ki se v naprej odrekajo kakršnikoli kritiki,

in pred vsem je bilo treba izkoreniniti zopet druge, ki se takemu diktatu niso hoteli pokoravati.

Dasi tudi v prejšnjem občinskem odboru v l. 1932, ni bilo stvarno nobene opozicije in nobenih razprtij, je bilo vendar treba zadivljenim JNS članom vtepti v glavo, da se z posameznimi ljudmi, ki so sedeli dotlej v občinskem odboru, ni mogoče razgovarjati. Zato se je moralo napraviti nekaj takih, ki so služili kot grešni kozli ter jih na ljubo novodošlim talmi nacionalistom izbaciti še pred potekom funkcijske dobe iz obč. odbora. To se je zgodilo na zelo kratek in preprost način z naravnost smešnimi utemeljitvami. Čim je bilo potem gotovo to, je bilo treba napasti občinsko institucijo, ki je zvesto čuvala imovino mešanov in mestne občine. Ker se ni našlo drugega, se je motiviral, naskok s tem, da je deloval odbor že 7 let, češ, da to nikakor ne gre in to se je izvršilo ravno par mesecev pred občinskimi volitvami. Danes, ko šteje mo že nad 5 let po nastopitvi takozvane denarne krize, se lahko mirno reče, da bi najbrže kranjska mestna hranilnica plavala v tistih vodah, kakor plavajo brez izjeme vse druge slovenske mestne hranilnice, med katerimi so posamezne prišle celo na boben, ako ne bi stari sedemletni odbor vršil svoje dolžnosti z vso previdnostjo. Niso pomislili, v kakem stanju je ta odbor prevzel posle v Mestni hranilnici po zlomu Slovenske banke od prejšnjega. Več pisati o tem z ozirom na zavod ne bi bilo oportuno, dasi tudi vemo, da bo prišel nekoč čas, ko se bo lahko tudi o tem govorilo tako kakor odgovarja dejstvom.

Omenjeni naskok se sicer pred volitvami ni posrečil, naravno pa je, da je bil izveden po izvršenih občinskih volitvah, in sicer na način, kakor nikjer drugje, kjer vladajo momenti treznosti pri denarnih zavodih.

Ko so potem sledile v jeseni l. 1933, občinske volitve, se je jasno pokazalo, da je kljub diktatu iz Ljubljane in Belgrada in v kljub različnim pritiskom bila sestavljena tako impozantna manjšina, da bi se resno motreči predsednik večine moral zamisliti v to dejstvo in po njem uravnati nadaljne svoje postopke. Žal pa je še vedno strankarska zaslepljenost preprečevala voditeljem te stranke jasen pogled in mirno razsojo položaja. Zgoraj omenjeni tribunal se je v neoficielni obliki preselil od stranke na občino in tankaj po svojem diktatu uprizarjal prav po nepotrebnem različne gospodarske in politične intencije, ki so se vse bolj družile in se čim dalje bolj zajedale v gospodarsko telo kranjske občine. Morda ti gospodje danes vidijo, da so bili njih postopki ne samo napačni, temveč celo usodepolni, kajti dovedli so do takih dragih ukrepov, kakor so bili izdatki za kopalnice, „Prevolo“ in še več drugih manjših, brez vsakega haska izdanih. Princip je bil, da sme priti pred javno občinsko sejo samo definitivni sklep predložeče strankarske JNS seje, ne glede na to, če je bila manjšina in en del večine o tem zadostno poučena ali ne. Na čigavem zelniku je zrastle misel, da se mora obč. agende zakrivati z neko tajnostjo in strankarsko disciplino ter molčečnostjo, sicer lahko domnevamo, ne razumemo pa, da se vsa tri leta ni našlo med njimi enega, ki bi se temu odločno uprl.

Jasno je, da se vsi JNS člani obč. odbora niso strinjali s tako taktiko kljub temu pa so mislili, da delajo stvari dobro uslugo, da se brezpogojno pokoravajo in da glasujejo za vse, karkoli so skuhali prosluli strankarski eksperti. Po treh letih mirno lahko rečemo, da je gospodarsko delo te dobe bilo tako diletantsko, kakor ga menda kranjska občina še ne pomni. Vzrok temu pa je samo strankarska domišljavost in mogočnost. Mesto, da bi se odgovornost za eno kot drugo investicijo

prevalila na celoten občinski odbor, na večino in manjšino, mesto, da bi se iskalo primernege soglasja in v poedinih slučajih upoštevalo svareče glasove, se je nekako ex chatredra stranke vse to omalovaževalo in dajalo s tem prav posebnega povdarka zasmehovanju za drugače misleče.

Mi smo prepričani, da take dobe v kranjskem občinskem gospodarstvu ne bo nikdar več, in da bodo nauki, ki jih je ta dobra volja dala, še pozneje blagodejno uplivali in dvigali svoje svarilne glasove ter kazali, kako se v občini gospodariti ne sme. En princip, ki smo ga v našem listu že neštetokrat povedali, mora biti vodilen za vsako občinsko gospodarstvo in ta je popolna jasnost in vpogled vsakomur, kdor se kakorkoli hoče brigati za občinske zadeve, katerih plačnik je na en ali drugi način. S tem pa, da se je gospodarstvo po zaslugi napačno navdušenih in strankarsko tako zagriženih mož speljalo v usodepolne vode ter zavrglo razvoj za dobo treh let, se je ustvarila tudi kvarna psihoza tako v družabnem, kakor v političnem oziru. Ta psihoza je morala slediti načinom gospodarstva in je morala razorati vse drugo, kar je za mirno sožitje meščanstva neobhodno potrebno. Gospodarska bilanca preteklih treh let se mora reči, da je za kranjsko občino pasivna in zgubonosna, ker se je napravilo ne samo veliko dragocenega časa, temveč tudi mnogo denarja, ki ga ne bo tako lahko ladomestiti.

Politično pa so te metode pripeljale do tega, da so ubile svojo lastno stranko in kar je morda na celi stvari edino dobrega, da so mnogi prišli do prepričenja, da na tak način ne gre postopati ne v gospodarskem in ne v strankarskem oziru.

Upati je, da bodo ta dejstva rodila za bodoče občinske volitve dober sad,

kar bi bil edin pozitiven uspeh pretekle triletne dobe.

Če zmaga v bodoče to prepričanje in se najdejo posamezni faktorji izključno samo na zdravi gospodarski podlagi, potem je mogoče, da se bodo sčasoma zabrisale težke gospodarske in politične posledice triletne JNS vlade v Kranju.

Ko bi se bodoče občinske volitve vršile v znamenju strankarske borbe, tudi potem bi si morala ena kot druga stranka napraviti iz dosedanjih skušenj ta dober nauk, da nikakor ne gre podcenjevati pomena manjšine, in da je v vsakem oziru treba iskati koncilijantnega soglasja, če se hoče obvarovati občino in njeno gospodarstvo pred perturbacijami, kakor jih je doživljala v pretekli triletni dobi. Katerakoli stranka bi bila močnejša, bo morala upoštevati to, da je v občinskem gospodarstvu treba izločiti vse strankarske principe.

Politična JNS bilanca v Kranju je torej za stranko samo še mnogo žalostnejša kakor gospodarska in voditelji s svojimi uspehi ne morejo biti zadovoljni, če hočejo biti samim sebi odkritosrčni, če hočejo iz tega črpati boljših naukov za bodoče vodstvo strank, katere se v nobenem primeru in nikdar ne smejo umešavati v občinsko gospodarstvo. V občinsko gospodarstvo spadajo ljudje v strankarskem oziru tolerantni, v gospodarskem previdni in varčni ter objektivni na vse strani. Po teh vidikih se morajo vršiti bodoče občinske volitve, katere je mogoče samo na tak način provesti tako, da bo imelo mesto od bodočega obč. odbora nekaj haska. Bolestna navdušenja v političnem kakor investicijskem oziru niso na mestu in njih zastopniki ne spadajo na krmilu občine.

Deputacija kranjske obč. posreduje za delavstvo

Da gre takoj v petek zjutraj cela uprava kot deputacija mestne občine kranjske h g. :anu ter mu pojasni položaj delavstva, obenem pa izroči resolucijo, ki je bila sprejeta na tej seji:

- 1.) Med delodajalci in delavci naj se čim prej sklene kolektivna pogodba.
- 2.) Tovarne naj sprejmejo nazaj na delo vse delavstvo.
- 3.) Kraljevska vlada naj čimprej reši vprašanje starostnega zavarovanja delavstva.

Ze s tem svojim prvim korakom je nova občinska uprava jasno začrtala smernice svojega delovanja.

KAJ JE RESNICA?

V št. 36 našega lista smo objavili popravek, ki nam ga je poslalo Jug. akademsko društvo v Kranju. V tem popravku isto društvo trdi, katoliško usmerjeni akademiki niso „niti izstopili iz društva“.

Isto društvo pa pozneje zopet zanikuje, da bi nekateri katoliški akademiki izstopili iz društva, češ da ob činu podpisa izjave o izstopu niso sploh bili člani društva.

Javnost se povprašuje kaj je sedaj točno. Iz enega popravka se sklepa, da „doslej še noben katoliško usmerjen akademikov ni izstopil iz društva“, dočim se v drugem popravku katoliškim akademikom sploh odbija članstvo ob času podpisa izjave. Menda bo najtočnejše to, kar govore po mestu, da je vsak izgovor dober, četudi ga . . .

PETER RESETAR RESETARI.

Cepljenje proti rdečici. Nekateri mladiči, posebno na visoki šoli v Ljubljani, ki jo naš narod s tako težavo vzdržuje, so zboleli za posebno rdečico, ki se imenuje s tujim imenom komunizem. Imam staro prakso, da je zoper rdečico najbolje cepljenje. Zoper to rdečico je uporabiti čisto navadno brezovo olje, ki se še nahaja v šibi. (Slov. gospodar.)

Katoliški akademiki in Jug. akademsko društvo v Kranju

Prejeli smo popravek: Ni res, da podpisani katoliški akademiki, in sicer: F. Janhova, abs. fil., Fr. Nunar, kand. fil. Milka Hlebec, abs. filoz., Benedičič Miha, abs. juris, Oman Ivan, stud. fil. in Treljč, akad., izstopajo iz Jugoslovenskega akademskega društva v Kranju in s tem izjavljajo, da se ne strinjajo z delovanjem tega društva in da obsojajo vse nepravilnosti, ki so se kdajkoli vršile v društvu, ker od imenovanih katoliških akademikov ob času podpisa izjave sploh noben ni bil član Jug. akad. društva v Kranju, osebno ni mogla biti članica T. Treljč, ker sploh ni vpisana na univerzi.

Za Jugoslov. akademsko društvo v Kranju.

Tajnik: Soklič Anica

Podpredsednik: Majdič Joža

NOVOST! Za mal denar trpežno!

Brez truda kromiraj vse kovinaste predmete z novim KROM-PREPARATOM.

Dobi se edino pri nas!

Nova zaloga patent Haro nalivnih peres (za kopiranje) z vsemi nadomestnimi deli!

B. Rangus

zlatar in sodni cenilec
v KRANJU

Poročne prstane, krasna darila, ure, zlatino, jedilno orodje, kristal, očala, barometre, toplotne in ostalo optiko dobite najceneje v prvi Gorenjski zlatarski delavnici.

Popravlja pod garancijo!

Kupujem staro zlato in starinske predmete!



ti. Lepo bi bilo, ko bi se za to potrebno delo pobrigali srenjani sami. Kako lepo je n. pr. preslikal domače vaško znamenje Remčev Ciril iz Voklega. Tudi srenjsko znamenje naj bi bilo deležno te časti, toda ne po kakem amaterju, o katerem pravijo, da vsako stvar začenjajo — narobe. Sveto znamenje nam mora biti v čast in pobožni spomin. Potniku pa, ki ga v tem kraju očara pogled na gorske velikane Karavauk in Savinjskih planin naj se nudi prilika, da se prekrži in spomni neskončne ljubezni križanega Jezusa v naše odrešenje.

Slišimo, da namerava mogočni visoški mešani zbor prirediti pevski koncert v Senčurju. Pozdravljamo in željno pričakujemo pevski praznik, da slišimo slovensko narodno pesem, ki nam budi v srcih plemenita čustva. Na svidenje — vrli Visočani.

Ne vemo ne ure ne dneva . . . Na Lužah je nehalo biti srce materi Mariji Arnež. V torek so položili k večnemu pokoju bitje, ki je neumorno skrbelo za blagor drugih. Bila je v življenju posebej dobra, deleča pomoči, podpore vsem naokoli. Sedaj počiva na pokopališču v Senčurju. Bog naj ji bo za njeno skrb in ljubezen bogat plačnik!

Marksisti niso delavci. Oni dan so pobirale gospodične prispevke za štrajkujoče delavce po Kranju. Prišle so tako k nekemu našemu gospodarju, priletnemu dovipnemu možaku.

„Prosimo nekaj za gladne delavce!“

„Ne morem vam nič dati, ker sem v ta namen že prispeval nekim drugim nabiralcem.“

„A, da, da, ali to je za vse delavce, a mi pobiramo za marksiste.“

„E, potem oprostite, jaz nisem vedel, da marksisti niso delavci . . .“

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 0.50 D. Najmanjši znesek je 6 Din

Otomane, divane, modroce in vsa v to stroko spadajoča dela vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonež tapetnik, v hiši g. Kocbeka.

Hranilne knjižice Ljudske hranilnice in posojilnice v Kranju in druge vloge v večjih in manjših zneskih do Din 348.000.— kupim in izplačam takoj v gotovini. Trg, ag. bančnih in kreditnih poslov, Ljubljana Beethovnova ul. 14/I.

Sprejme se takoj vajenca za tapetniško obrt, Bernard Maks, tapetnik poleg Stare pošte, Kranj.

Kupim staro dobro ohranjeno žensko narodno nošo. Ponudbe na upravo lista

Postrežnico večjo kuhinje se sprejme takoj. Naslov v upravi.

Prvovrstno dvosobno stanovanje s kopalnico se takoj odda. Naslov v upravi.

Odda se lepo stanovanje kuhinja in soba na Klancu. Naslov v upravi.

Odda se dvo ali trisobno stanovanje na Kalvariji — Stražišče 288.

Kupim ali vzamem v najem prostor za avtogarazo v sredini Kranja. Jug, fotograf Kranj

Eno sobno stanovanje se išče za 1. november. Ponudbe na upravo.

Vina

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani - Frankopanska ulica 11.

BERITE IN ŠIRITE
GORENJEČA!

Obrtništvo**ZA IZOBRAZBO OBRTNIŠVA**

Skupno združenje obrtnikov ima na programu par strokovnih tečajev za mizarje in druge rokodelce. Ze lansko leto je dobro uspel tečaj o luženju in obdelovanju lesa. Vsi, ki so se udeležili tega pouka, so brezdvomno mnogo pridobili. Zato bo tudi letos treba započeto delo nadaljevati. V prvi vrsti je predviden kalkulacijski tečaj, kajti mnogo obrtnikov propada, ker ne znajo točno izračunati, koliko ga stane izdelek, in koliko stroškov mora nositi vsak izvršeni kos, da lahko podjetje uspeva. Posebno danes, ko cene tako vibrirajo, mora mojster v tej nestalnosti imeti redno pero v roki, da se ne ogoljufa sam. Če se bo prijavilo dovolj interesentov, se bo tečaj začel z oktobrom. Potrebno je, da bi tečaj posečali tudi pomočniki, ker le tako, bo treba pripraviti moči za bodoče mojstre, ki se bodo izurili že zgodaj za svoj poklic tudi teoretično. Združenje vabi vse, da se v čimvečjem številu prijavijo. Vsa nadaljna navodila bodo sledila.

Kmetijstvo

Krompir: Na Gorenjskem se je pričelo izkopavanje krompirja, ter se je šele sedaj konstatiralo, da je pridelek veliko manjši, kakor je bil lansko leto, kvaliteta pa je izborna. Ker so trenutno cene nizke, za pozneje pa se pričakuje povišanje cene, seveda še kmetje na Gorenjskem krompirja nočejo prodati. Notira pa na Gorenjskem od 60 do 65 para za kg, vendar ni kupcij, ker ni ponudb od strani producentov. V drugih krajih notira krompir od 40 do 50 para za kg po kvaliteti.

Fižol: Prišel se je dovoz fižola. Zadruga in trgovci ga kupujejo, vendar bo blago ležalo, dolgo ležalo v skadiščih ker ni nobenega izvoza ne v Francijo, ne v Španijo in tudi z Italijo še ni prišlo do nove trgovske pogodbe.

Zito: Cene se nadalje dvigajo in izgleda, da bo letos pšenica in moka precej draga. Cena koruzi polagoma pada.

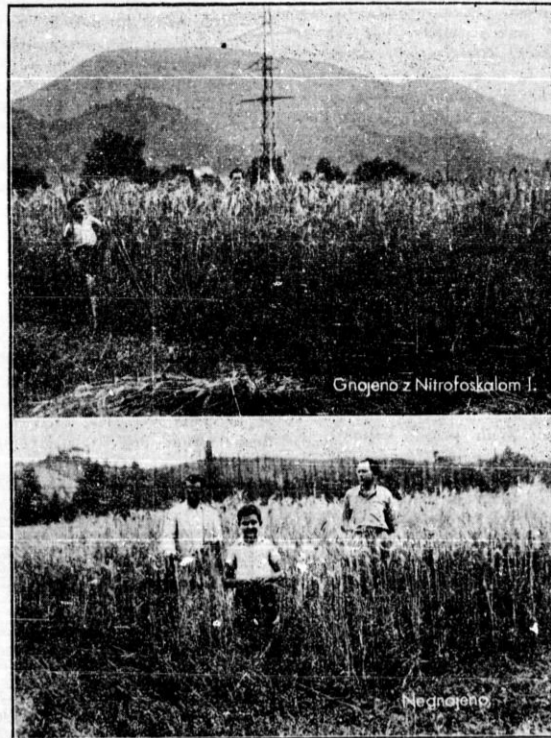
Samo nekaj časa!

Vsak, ki se v mojem ateljeju fotografira in naroči 6 razglednic dobi 1 ogledalce s svojo sliko in kabinetno sliko brezplačno.

Fotograf JUG - Kranj

(sedaj nasproti trgovine Sevnik)

4 legitimacije samo Din 25., amaterske kopije komad Din 1.-.



Ornato z Nitrofoskalam I.

Nedano

Nitrofoskal in apneni dušik za gnojenje ozimnine ima na zalogi Kmetijska okrajna zadruga v Kranju.

Najugodnejše kupite

ves stavbeni material

v staroznani trgovini z železnino

P. Majdič „MERKUR“ - Kranj

lastniki P. Majdiča dediči.

Bohn

strešno opeko

Heraklith

izolacijske plošče z neomejeno garancijo nudi

KOVINA d. z. **KRANJ**
o. z.

ZAHVALA

V dneh, ko je bil bolan, ko je umrl in bil pokopan naš ljubljani sin

JANKO

smo prejeli polno tolažečega sočustvovanja in vsestranske pomoči. Za vse se na tem mestu odkritosrčno zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni našim duhovnikom za obiske v bolezni in slovesnost pri pogrebu; gospodu primariju in vsem drugim zdravnikom za veliko pozornost ob poteku bolezni; častiti sestri za materinsko skrb in nego; someščanom, prijateljem in znancem za vence in cvetje, za pismena in ustna tolažila, in za tako mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu, Marijinemu vrtcu za častno zadnje spremstvo; gospodom profesorjem, prefektom in sošolcem za ganljivo ljubezen, ki so jo pokazali s svojim prihodom; prisrčna zahvala obema gospodoma za tolažilne besede ob odprtem grobu ter vsem onim, ki so nas z molitvijo in nasveti podpirali v bolezni in ob smrti dragega otroka.

Vsem Bog povrni!

V Kranju, dne 14. septembra 1936.

Janko in Marija Rant in družina.